

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Важливим джерелом фінансування інвестиційних потреб економіки України є прямі іноземні інвестиції. Крім часткового вирішення проблеми технологічного оновлення основних засобів підприємства, прямі іноземні інвестиції містять у собі потенціал збільшення експорту продукції та послуг підприємств, заснованими ними, можливості імпорту технологій, практичних навиків, управлінської майстерності, яка сприяє становленню ринкових механізмів та інтеграції української економіки у світове господарство.

Інвестиційна привабливість включає певні фактори, що здійснюють вплив на оцінювання перспектив та можливостей вкладення коштів в ту чи іншу країну. Дана оцінка, з одного боку, залежить від турбулентності ринкової кон'юнктури, а з іншого від сприятливого інвестиційного клімату, зокрема від: системи оподаткування, підтримки з боку держави щодо пріоритетних інвестиційних проєктів, захисту прав власності та гарантування повернення коштів. Така політика держави свідчить про підвищення міжнародної інвестиційної привабливості країни.

У Законі України «Про режим іноземного інвестування» іноземні інвестиції визначаються як «цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту» [1].

Динаміка зміни прямих іноземних інвестицій за 2002-2020 рр наведена на рис.1, де відображені зміни прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в Україну та з України, а також сальдо.

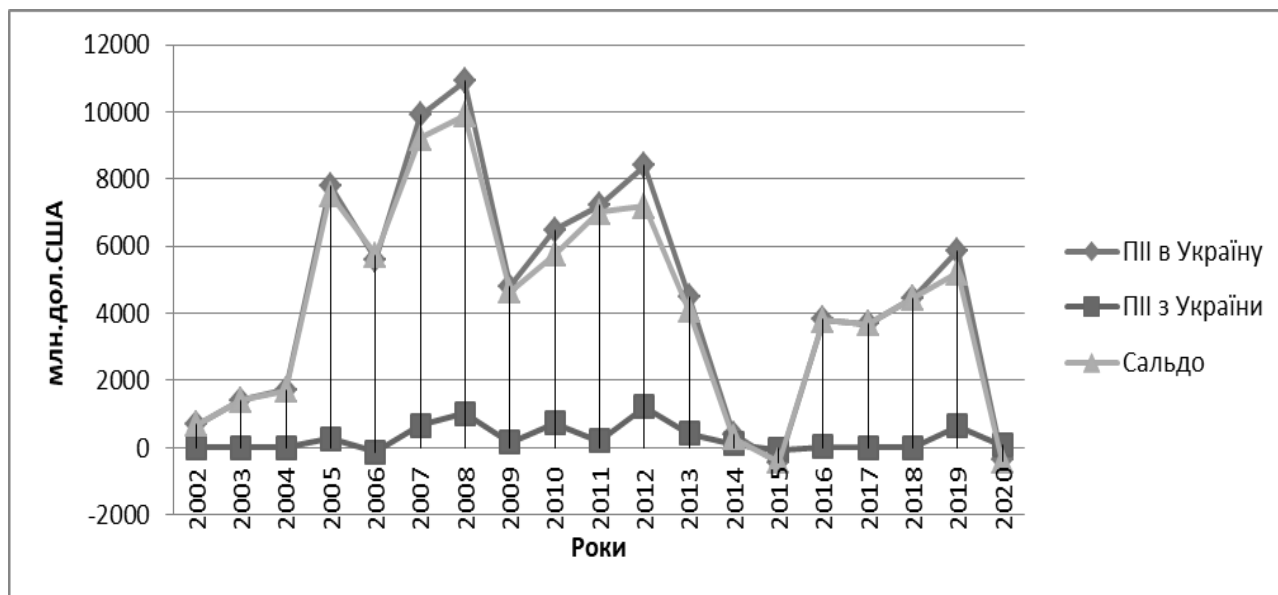

Рисунок 1 - Прямі іноземні інвестиції в Україні з 2002 по 2020 рр. (млн. дол. США)*
 *з 2014 р. – без урахування окупованих територій (Криму, Севастополя, частини Донбасу)
 Джерело: [2]

Відповідно до Плану спільних дій Державної служби статистики України та НБУ, починаючи з 2020 року до Національного банку передано повноваження щодо публікації статистики ПІІ для створення єдиного джерела даних з єдиною методологією розрахунку. При розрахунку значень НБУ виходить з того, що прямі інвестиції включають в себе: 1) інструменти участі в капіталі (участь в капіталі, крім реінвестування доходу; реінвестування доходу (з 2020 р. облік ПІІ здійснюється з урахуванням

реінвестування доходів нефінансових корпорацій та вдосконаленню статистики запасів ПІІ); 2) боргові інструменти [3] (табл.1).

Показники чистих прямих іноземних інвестицій (ПІІ) у 2020 році в Україні найгірші за останні 20 років. Пандемія COVID-19 нашкодила економікам країн всього світу, і Україна не стала винятком. Прямі іноземні інвестиції становили з мінусом -868,2 млн.дол.США, оскільки обсяги прямих іноземних інвестицій значно зменшилися (обсяг відтоку ПІІ значно перевищує обсяг притоку).

Найвищий відтік інвестицій був у сфері «промисловості» – майже 1,3 млрд доларів, зокрема недоотримало інвестицій переробна промисловість – 1,3 млрд доларів, а також «оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів» недоотримала 181,1 млн доларів США. Сфера «освіта» також мала від’ємне значення – 1,5 млн доларів США. Позитивне значення прямих інвестицій спостерігалось у сфері «фінансова та страхова діяльність» - +289, 1 млн доларів; «інформація та телекомунікація» - + 172 млн доларів та «професійна, наукова та технічна діяльність» - 118,5 млн доларів.

Таблиця 1 – Прямі інвестиції в Україну за 2018-2020 рр, млн.дол.США

Рік	Прямі інвестиції (усього)	Інструменти участі в капіталі		Боргові інструменти
		Інструменти участі в капіталі, крім реінвестування доходів	Реінвестування доходів	
2018	4 455,0	1 472,0	2 597,0	386,0
2019	5 860,0	1 658,8	3 250,3	950,9
2020	- 868,2	760,1	- 1 321,0 **	- 307,3

** Дані щодо реінвестування доходів за 2020 рік є попередніми та будуть уточнені після отримання даних річної фінансової звітності підприємств.

Джерело: [4]

Якщо дивитися по регіонах України, то найбільший відтік інвестицій був з Донецької (-772,1 млн доларів), Дніпропетровської (-475,1 млн. доларів), Луганської (-457,4 млн доларів), Івано-Франківської (-226,5 млн доларів), Рівненської (-162,2 млн доларів) областей. Вклали кошти в проекти в Києві (405,4 млн доларів), Полтавській (327,7 млн доларів), Миколаївській (289,6 млн доларів) та Одеській (120 млн доларів) областях.

Аналіз інвестиційних операцій за країнами світу показав, що скоротилися інвестиції: з Кіпру на 1341 млн доларів, з Нідерландів – на 501,3 млн доларів, з Німеччини – на 400,7 млн доларів. При цьому інвестиції зі Швейцарії зросли на 269,9 млн доларів, зі Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії – 182 млн. доларів, зі Швеції – 134,8 млн. доларів, з Гонконгу, Особливого адміністративного району Китаю – 114,21 млн доларів та з Польщі – 97,1 млн доларів США.

Загалом, якщо аналізувати ПІІ в Україну за останні 5 років (2016-2020 рр.), то найбільшими вони були в 2019 р (5 860 млн. дол США), а найменшими в 2020 р., що зумовлено пандемією у світі. Аналогічна ситуація відбулася з ПІІ з України, зокрема найбільшими вони були в 2019 р. і становили 5 212 млн. дол США, а найменшими в 2020 р. (-405 млн. дол США) [2].

Отже, найбільш привабливою формою інвестування в українці є прямі іноземні інвестиції, однак зважаючи на негативні тенденції останніх років, доцільно покращити інвестиційну привабливість країни за рахунок безпосередньої участі держави у гарантуванні захисту і безпеки капіталовкладень інвестора, формуванні ефективної інвестиційної стратегії, гармонізації вітчизняного законодавства зі стандартами ЄС, що в свою чергу зумовить зростання припливу ПІІ.

Література:

1. Закон України «Про режим іноземного інвестування». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 20.03.2021).
2. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україну. *Мінфін*. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (дата звернення 20.03.2021).
3. Удосконалення статистики прямих іноземних інвестицій (ПІІ): передавання Національному банку функції публікації даних та врахування реінвестованих доходів реального сектору. *Департамент статистики та звітності*. Київ, червень 2020. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/JWsfbiduZsXxMfa> (дата звернення 31.03.2021).
4. Дані статистики зовнішнього сектору. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external/data-sector-external#1> (дата звернення 31.03.2021).